

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

<p><i>Predplatná cena:</i> Na celý rok 2 zl. — kr. Na pol roka 1 > — > Na štvrt roka — > 60 > Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú: MIKULÁŠ LEPSÉNYI a GERHARD NÉMETH. Hlavný spolupracovník: FRANTIŠ BLESZKÁNY.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44. sem sa majú posielat predplatky, jako i do- pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stípcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.</p>
--	--	---

Opravdový Krestan.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Nepriateli ľudovej strany.

Sotva sa ľudová strana utvorila, ministri nižším úradníkom hneď vydali rozkaz, že ľudovú stranu treba zničiť. Prečo? Nuž preto, lebo vedia, že keby ľudová strana svojich mužov do snemovne poslala, koniec by bol mastným hrncom, uzkokolajným železničiarom, obrazárom a iným liberálnym kramárom. Že teda všetci títo nielen bočia od ľudovej strany, ale ju aj prenasledujú, práve tak jako pohani prenasledovali kresťanskú vieru v prvých stoliatiach, tomu sa nečudujeme.

Lež veľkými nepriateľmi sú aj židia ľudovej strane. Prečo? Na túto otázku na ozaj ťažko je odpovedať. Preskúmajte celý program ľudovej strany, a nenájdete tam ani jeden punkt, ktorý by proti židom bol namierený. Veď rabinský kongres v Budapešti vydržiavaný, v tom sa ustálil, že cibilný sobáš a beznáboženstvo aj židovskej viere sa protiví. Prečo teda židia ľudovú stranu prenasledujú? Tak sa mi zdá, že židia na vieru svoju nič, len na rebach dbajú. Ľudová strana nechce robiť židom prekážky ani v tom, aby oni svoje náboženstvo slobodne vyznávali. Ľudová strana nezakazuje židom obriezku, nie kôšer, nie maces, a iné obrady náboženské. Ľudová strana nezakazuje židom synagógy si stavať, v synagogách židovské otčenaše lúskať. V tomto ich do teraz nikdo nehatil. Ľudová strana nekáže svojim privržencom, že aby židov vyhánali, bili, vešali, im okná vybíjali. Ani to nekáže že keď žid kresťana oklame, nech ho aj kresťan oklame. Takéto hlásať kresťanská ľudová strana nemôže, nesmie, lebo Ježiš Kristus náš Spasiteľ zretedelne nám hovorí, že abysme aj nepriateľov milovali.

A navzdor toho, židia predsa ukrutne nenávidia ľudovú stranu, práve tak, jako nenávideli jerusalemskí židia Ježiša, keď im ich hriechy a nepravosti na oči vyhadzoval.

Nuž prečože nenávidíte židia ľudovú stranu? Nič pre iné, lebo sa bojíte, že keby ľudová strana zvíťazila, koniec by bol rebachu, koniec by bol úžerníctvu a zdieraniu, ktorého sa židia oproti kresťanskému chudobnému ľudu dopúšťajú. Celý svet vie, a kresťani to najlepšej vedia, že najväčšia čiastka židov nie čestným spôsobom nadobudla tie majetky a stá tisíce, ktorými vládnu. Nejedon žid, ktorý keď sa z Polska vystaňoval, celý svoj majetok v jednom batošku doniesol. Samé prvé bolo, že si pajes ostrihal, kaftan s frakom zamenil, aby ho nepoznali, a krčmu si otvoril. Kresťanský chudobný ľud nielen že žiadnu prekážku mu nerobil, ba ide k nemu, nič zlého netušiac predáva mu, a kupuje uňho všetko.

Za desať — pätnásť rokov žid sa tak operil, že v obci mu je každý dlžen, ba čo viacej majetok mnohých už na seba dal prepísať. Odkiaľ že zbohatnul? Či snáď peniaze našiel, alebo mu rarášek peniaze nosil? Oj nie! Neskusenosť, a nevedomosť chudobných kresťanov k tomu upotrebil, aby ich na pekný spôsob o všetko pozbavil. Oproti židovskému úžerníctvu nebolo žiadnej pomoci.

Hľa tomuto šafáreniu ľudová strana koniec chce učiniť. A tohoto sa už vopred židia boja. Boja sa, že keď ľudová strana zvíťazi, že rebach a ľahký spôsob života prestane, a že veru aj oni práve tak, jako aj ostatní kresťania budú museť vziať do ruky pluch, ryl, motyku, lopatu, ťažké kladivo, slovom v potu tvári, a nie sigliarstvom, klamstvom a úžerníctvom si budú museť chlieb vyhľadávať. Židia ale nič iného sa tak neboja, jako ťažkej práce. Veď aj z Egypta preto sa vystaňovali, aby tvrdo pracovať nemuseli.

Židia svojou nenávisťou a nepriateľstvom oproti ľudovej strane škodia nie tak ľudovej strane jako sebe samým. Lebo nech robia židia, čo chcú, ľudová strana prv-neskôr zvíťaziť musí. A keď ľudová strana raz vo väčšine bude, jakú že odmenu očakávať môžu židia za to, že ľudovú stranu teraz prenasledujú? My židom dôverne hovoríme, že niesme priateli antisemitismusa, ľudová strana a antisemitismus neni jedno a to isté. My statočných židov, ktorí ubohý ľud necicajú, neklamú, nezdieľajú, ktorí si svoj chlieb statočným spôsobom vyhľadávať, neprenasledujeme, prenasledovať nedovolíme. Len že takýchto je veľmi málo. Takýchto statočných židov my si ctíme a vážime. My len úžerníkov, zdieračov a nepriateľov ubohého ľudu a ľudovej strany prenasledujeme. A keď týchto prenasledujeme, nehľadíme na to, či je kto katolík, evanjelik, kalvín alebo žid, ale na to hladíme, či trizní ľud.

Jestli teda židia bez všetkej príčiny ľudovú stranu prenasledovať neprestanú, z toho taký antisemitismus sa vyvinie, že neni tej moci na zemi, ktorá by ho premohla. Ľudová strana neni nebezpečná pre židov, ale sebe škodia, jestli svojim chovaním a držaním sa hnev kresťanstva na seba pritiaňnu. Ľudová strana v prvom rade bojuje proti tým novým zákonom, ktoré liberáli na ľud natiskli, a v druhom rade bojuje za to, aby dobrobyt chudobného ľudu, ktorý je skrze liberálnych bašov utlačený, povýšila.

Sú už aj židia, ktorí toto nahľadajú. Tak z horních strán nám píšu, že pri voľbe stoličných výborníkov jedon slúžny prišiel ku jedonmu židovi krčmárovi, a začal mu rozkazovať, aby

kortešoval na liberálnu stranu. Ale žid krčmár takto mu povedal: Pane toto nežiadajte odomňa. Ja už 30 rokov bývam v tejto obci. Všetko, čo mám, mám z chudobného ľudu; s chudobným ľuďom v pokoji a vo svornosti pekne nažívam, za cibilaý sobáš ani ja som neni, a tak nežiadajte odomňa, abych za liberálov kortešoval, alebo na nich hlasoval. Nie, ja na ľudovú stranu budem hlasovať so svojimi spoluobčanmi. A v skutku aj hlasoval. Aj to nám píšu o tom židovi, že neni úžerník, že s ľuďom pekne nakladá, a ľud, že si ho ctí a váži. Takýmto židom ani kresťanský ľud, ani ľudová strana neni nepriateľom.

a.

POLITICKÉ CHÝRY.

Agliardi a Bánffy. Liberálne noviny vytrubujú do sveta, jakoby viedenského nunciusa konečne boli naspák odvolali do Rímu. Tito panáci sa nazdávajú, že by vskutku Agliardiho vplyv uhorskej vlády bol zdržoval od toho, aby na otvorení výstávky jakožto najstarší diplomatického sboru nevezal účasť. Lež práve naopak sa má vec. Práve teraz 1-ho mája bude rok, že Bánffy pápežského vyslanca povolal, aby prišiel navštíviť Uhorsko, a potom, keď prišiel, v sneme odpovedajúc na interpelláciu *Terényimu*, surovo ho napadol. Od tých čias Bánffy chytil sa rozličných prostriedkov, aby nunciusa nejako z jeho postavenia vyplašil. Nuncius však všetky tieto figle opovrhol. Teraz ale, keď ten hrdina Bánffy všade okuluje, aby čím skvelejšiu spoločnosť nasháňal na výstavku, dostal náležitú odpoveď za vlašajší útok, lebo sv. otec zrazu a nápadne povolal nunciusa do Rímu, ale len preto, aby o pár týždňov sa zas navrátil do Viedne; a takto aby dokázano bolo, že hnev Bánffyho bez moci a vlády nestojí nič. Ze nunciusa teraz zavolali do Rímu, to je na posmech Bánffyho, lebo nuncius práve tak bol povolaný skrze uhorskú vládu na slávne otvorenie milleniama, jako i ostatní viedenski veľki poslanci moci, lež nuncius pozvanie Bánffyho nežiadal si použiť, ale na miesto toho na povolanie rímskeho otca odcestoval na krátky čas do Rímu.

Hlavný župan Zalánskej stolice. Za hlavného župana zalánskej stolice vymenovali grófa Ladislava *Jankovicha* hlavného služného. Kráľovský rukopis o vymenovaní 18-ho apríla uverejnil úradný časopis.

Proti náhubku. Ten chýrny návrh šoproňských slobodomurárov, jako sa z Rábu oznamuje, 18-ho apríla bol i v mimoriadnom shromaždení rábskej stolice pretriasaný; stoličné shromaždenie však ten spis všeobecného opovrhnutia hodný, odvrhlo.

Tekejský mandát. Skrze smrť baróna Jána Kemény uprázdnil sa tekejský okres. Tamejšia liberálna strana 19-ho apríla držala o tejto veci poradu, na ktorej — jako noviny píšu — i mnohí lavičiaci vzali účasť, jednodhlasne postavila za kandidáta Andreja Dóžsu, hlavného to služného v tekejskom okrese. Voľba bola 22-ho apríla.

Bánffyova vláda pod obžalobou. Dokončenie dlhej rozpočtovej dohady, tak zvaná *appropriacia* toho roku chystá sa byť hodná dohady o rozpočte. Jako sa predvidá, potiahne sa hlboko až do tisícročných slávností, lebo jako sa dozvedáme, Ugronová tak zvaná neodvislá 48 roková strana pri pojednávaní o rozpočtovom zákone vráti sa na všetky tie škandále, ktoré v minulom čase vyšly na vrch, a chystá sa navrhnúť, aby *Bánffyovu vládu postavili pod obžalobu*. Ten obžalobný návrh vysloví nevôľu Ugronovej strany a jej ľútosť, že uprostred tisícročných slávností prinútená je s obžalobným návrhom vystúpiť proti vláde millenárneho Uhorska, lež tie na vrch vyšlé škandále vo vladarení sú tak ťažkej povahy, že strana považuje si za povinnosť odvrhnúť veľiké spoločenstvo poťažné Bánffyovej vlády.

Missionári v Malej Asii. Turecká vláda missionárov, ktorí slovo božie v Malej Asii ohlašujú, chcela odtiaľ vyhnáť. Veľkí poslanci europejských moci ale zakročili a *Porta* vyhovárať sa s tým, že dostala oznam o tom, že vraj missionári búria ľud. Amerikánsky poslanec ostro odvrhol túto namietku, preukázúc, že práve len missionárom sa má ďakovať, že obyvatelstvo sa tichšie drží. Teraz je nádej, že missionárov od týchto čias nebudú mútiť v ich účinkovaní.

Krajinský snem.

V Budapešti 13-ho apríla. Snemovňa dnes pokračovala čiastočné pojednávanie torby hospodárstva, ale ho nedokončila. Mnohí rečnili, lež dohoda bola tichá. *Ugron* žiadal, aby predseda snemovne v smysle 18 § zákona o vyrovnaní zaopatril písma o právach výboru vyslaného pojednávať o kvote, a aby ich predložil snemovni, ktorá je povinná dohliadať na účinkovanie tohoto výboru, čo teraz pre potajomné pojednania urobíť nemôže. Predseda vyhnul tej prosbe reknúc, že len zasadenia výborov rokujúcich o zákonom návrhu sú verejné, kdežto výbor teraz len prípravy k tomu robí. Ešte rečnili: *Ludvik Bornemissza*, *Ladislav Okolicsányi*, *Julo Litš*, *Oskár Ivánka*, gróf *Alexander Károlyi*, *Stefan Tisza*, *Julo Horváth*, *Vilem Lehocky*, *Péter Matúška*, *Karol Hegedúš*, *Dezider Berndák* a minister *Darányi*.

14-ho apríla. Františ *Krajčík* oznámil snemovni záležitosti šiestich vyslancov, ktorých vrehnosti žiadajú vydať; minister *Ernest Daniel* predostrel zákonný návrh o vilna-jelno-kupelnárskej železnici, a s tým ospalo sa pokračovala dohoda, v ktorej hlavný zástoj *Ugronova* stránka hrala. *Ugron* rečnil ešte i o kolonizácii a fideikomisoch. Minister *Darányi* prisľúbil, že vláda celý rad zákonných návrhov predostre o osadách.

V dohode ešte účasť vzali: *Aleš Papp*, *Františ Šima*, *Gabriel Ugron*, *Ján Ašboth*, *Tomáš Péchy*, *Imrich Szalay*, *Gejza Ónody*, *Móric Mezei* a minister *Darányi*.

15-ho apríla. Dnes započali pojednávať torbu peňažitých záležitostí. Vláda porad mlčí, nechá len lavicu rečnít, a nedá žiadne vysvetlenie. Prvý rečnil *Jozef Molnár* z Ugronovej strany, očúvali ho ticho, ospalo, jako by to vyslancov ani nezaujímalo. Zadal i dva návrhy, jeden, jako sa má daň po stolicách usporiadať, v druhom požaduje, aby sa samostatná uhorská banka postavila.

Armin Neumann z vládnej strany v svojej reči napadal našu daňovú sústavu, čo sa vládnej strane

neveľmi ľúbilo. Ignác Helfy dohadoval sa s Neumannom ohľadom uhorskej banky. Okolo konca zasadnutia vybavili niekoľko menších interpellácií.

16-ho apríla. Lukáč, minister to finansov rečnil dnes a Ugron mu odpovedal a síce tak, že to i liberálna strana schválila. Zasadnutie tedy nie len zaujímavé, lež i vážne bolo.

Kulmann rečnil o tom, jako by sa mala napraviť pivová daň, Jozef Kováč prizvukoval potrebu samostatnej banky. Polónyi požadoval, aby ti veľmoži, ktorí bývajú v cudzozemsku, dvojnásobnú daň platili. Lukáča ministra pozorne očúvali, ale neboli s tým spokojní, čo povedal. Rečnil o rozličných druhoch dane. Vychvaloval rakúsku banku, že požiadavkam Uhorska vždy zadostučinila. Na to Ugron povstal proti ministrovi a vyvrátil jeho dôkazy, posmech robil z ministrovej reči, a napadal ho; Ugronovú reč mnohí schvaľovali.

17-ho apríla. Dnes Františ Koššuh rečnil, na čo potom ministe Lukáč odpovedal a reč Koššuhovú usiloval sa vyvrátiť. Okrem týchto vzali účasť na dohode ešte Jozef Molnár, ktorý rečnil o tých nadužívaniach, čo arendátori potravných daní robia. Julio Horváth a Ludvik Bornemissza požadovali, aby štátni úradníci neboli členami výboru daň predpisujúceho. Dezider Szilágyi oznámil snemovni smutný chýr o smrti baróna Perényiho. Iný chýr koloval po chodbách, že Krieghammer minister vojenských záležitostí zadakoval. Ministri ale odpovedali, že Krieghammer nezačakoval, ale len odcestoval.

18-ho apríla. Lukáč minister dnes uznal, že príliš veľké tarchy obťažujú obyvateľstvo, a že daň nie len čiastočne, ale na celej čiare sa musí zmenšiť.

Wiššiš kultusminister o Terezianume odpovedal na predložené mu otázky. Čo sa recipovaných občanov týka, neboli spokojní s odpoveďou ministra, že Terezianum je starodávnejší ústav a založený len pre kresťanov, preto že vláda od tej starej obyčaje nechcela sa odchýliť. Na dohode vzali účasť. Alexander Szacsuay, Františ Šima, Gabriel Ugron, Ladislav Mešsko, minister Lukáč a iní.

Jakí sú nie ľudovej teda liberálnej strany p. učители?!

Neďaleko od mestečka T ležia dve obce asi na pol hodiny jedna od druhej vzdialené — teda sú si blízke ale v mravnom ohľade až veľmi vzdialené. Tá jedna v striezlivosti tak pokročila, že z troch krčmárov len jedon jej na krku zostal a i ten zutekať chce, tá druhá ale v pití tak ďaleko zašla, že jej už len uši od žida von trčia. Tieto dve obce patria do jedného volebného okresu, i bola teda voľba do stoličného výboru. Z obce striezlivých tak pomenujeme tú prvú, išiel jedon šľachetný občan do obce opilých, tak menovať budeme tú druhú, brata svojho navštívil a poveláč bola neďefa najprv chcel svojej kresťanskej povinnosti za dosť učiniť, zašiel si do chrámu božieho, bol s pobožnosťou prítomný službám božím a po odbavených týchto vyšiel s inými von a zostal za príkladom týchto pred školou stáť. Tu začal zase rychtár druhú kázeň a keď ten dokonal, napomínal šľachetný občan z obce striezlivých susedov svojich hneď teda po sv. omši ku striezlivosti, miernosti a rozváživosti vo všetkom, tak tiež i pri tejto nastávajúcej voľbe, od ktorej tiež moc závisí. Občania obce opilých počúvali, ale aby to napomínania na nich veľmi neučinkovalo, na raz vyskočí p. učiteľ zo svojho bývania a zkríkne: »A nevie si jedna celá obec s takým človekom rady dať? Nepočúvajte ho a choďte do krčmy!« Občan z obce striezlivých pokrútil hlavou a odišiel s bratom svojím do jeho príbytku. Čo mu tento ešte o tom príkladnom p. učiteľovi vyprával, to si ponecháme na druhý raz, keď

verný obraz obcí podávať budeme. Tento ale smutný a žalostný skutočný príbeh vyprával ten šľachetný občan z obce striezlivých mnohým a i mne, ktorý to so zármutkom srdca ct. čitateľstvu »Kresťana« sdeľujem preto, aby sme zlé príklady a zlé naučenia nenasledovali, lebo veru smutne to vyzerá v obci opilých. Nuž ale veď má učiteľa liberála, opravdivého kresťana podľa učenia židovského.

Jedon hospodársky pán úradník prosi hospodárov, aby v Krestanovi uverejnili spôsob, jako by sa dal najľahšie pýr z role vykynožiť.

Senický hlavný slúžny.

Neni konca kraja prenasledovania ľudovej strany. Senický hlavný slúžny Szálé také niečo si dovolil, čoby krome Uhorska nikde nestrpeli. Koncom marca v Straži (nitrianská st.) pri voľbe stoličných výborníkov sa stalo, že Zmertich ablegát a na ten čas predseda voľby oddané cedulky otváral, a jestli na ktorej videl, že patričný volič nie na liberála hlasoval, cedulu jednoducho odmrštil. Takto potom ľudová strana prepadnúť musela; medzi 175 cedulami, 95 takých bolo, ktoré ľudová strana odovzdala, čo tých 95 voličov aj prisahou potvrdí. Takéto komisné zachádzanie liberáli si už všade na horných stranách dovolujú. Ale ešte neni koniec. Szálé hlavný slúžny rozkázal v Straži rychtárovi, aby sa zriekol rychtárstva. Príčina bola tá, že na liberálnu stranu, jako staťočný kresťan a svedomitý človek ľudí do liberálneho saku chytať nechcel. Čo keď občania počuli, sišli sa, a v tom sa ustálili, že poníženú prosbu zadajú hlavnému slúžnému v ktorej sa ho opýtajú, že prečo má sa rychtár zrieknuť svojho úradu, keď sú oni s ním celkom spokojní.

Prosba v slovenskej reči asi takto znela:

»Níže podpísaní opovažujeme sy s tou poníženou prosbou k veľkomožnému pánu slúžnému, sa utíkať, žeby podpísaným ráčil na vedomie dať, že zákonnite vyvolení náš rychtár, prečo že sa musí rychtárstva zrieknuť? Tu nasleduje 12 podpisov, medzi nimi je rychtár, podrychtár, kasír a dvaja prisazní.«

Nesmieme zabudnúť, že dopis ponížená prosba bola, ktorú neodvislí a slobodní občania podpísali. A jaký bol výsledok? Nasledujúci:

Od hlavného slúžného okresu senického. 2297—1896.

Niektorí údovia predstavenstva obce Straža ku slúžnovskému úradu senickému v slovenskej reči dopis zadali. Poneváč dľa zákona z roku 1896. XLIV. 1. §. úradná reč je uhorská, predstavení obce lebo prenechali alebo nevedeli tento zákon, a preto Antona Michál, Josefa Riska, Mateja Mach, Imra Machák a Štefana Gyorgyoviča obyvateľov pre tento jejich skutok, jakožto pre prestúpenie zákona z roku 1896. XXII. 105. §. každého osve na 5, t. j. na päť zl. pokutujem. Summu túto povinní sú za 8 dní zaplatiť na základinu obecnú a na pensiu notárov.

V Senici, 11. marca roku 1896.

Szálé m. p. hlavný slúžny.

Z toho vidíme, že Szálé občanský zákon nezná. Lebo keby toho istého zákona 6—7. §. bol čítal aj to by sa bol dočítal, že slúžny v takej reči musí pojednávať, jakú patriční občania rozumia. Aj toto len liberáli vykonať môžu.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužial bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Veľká-Bittča: Jozef Kolek, Tomáš Horný a manželka po 1 zl., Ján Krico, Ján Hrtánek, Jozef Hrtánek, Pavel a Katerina Markovič, Ján a Karolina Tomašovič, Jozef Krátkoruky, Jozef Varos, Martin Goljer, Martin Fajbik, Ján Pazur, Ján Rakovan, Imrich Šamaj po 50 kr. a spolu verný čitateľa zložili dohromady 30 zl. 50 kr.

Zednárstvo je cirkev satanášova.

V čísle 12. „Krešťana“ uviedol som svedectvo blahoslavenej panny Katariny Emerich o zednárstve. Menuje zednárstvo „cirkvou satanášovou. A v skutku zednárstvo je cirkev satanášova.

Z písma svätého je nám to známo, že farizeovia boli zarytí, zarputilí, zbesilí nepriatelia Pána Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. Zničiť Krista Pána a jeho cirkev bolo najvrúcnejším jejích pránim a preto privedli Krista Pána na kríž a cirkev jeho prenasledovali všemožne buď sami dokúď mali moc v rukách, alebo skrze cisárov rímskych a ich prokurátorov podplácajúc ich peniazmi. To je historická udalosť tak istá, že ju nevyvráti nikto a kto chceš zvedieť viacej, len čítaj spisy starých apologetov a z najnovších vezmi trebárs len spisy Dölingerove: „Das Judentum und Heidentum“ a „Der Kirchenväter Ansichten und Lehren über die Juden“ v. H. K. Lenz, Münster in Westf. 1884: A ktože farizeov k tej zbesilej nenávisti oproti Kristu Pánu podnecoval? Kto? Nepriateľ ľudstva od počiatku — satan. Sám Boh v raji to vypovedal, že satan bude strojiť úklady Spasiteľovi a jeho dielu totiž cirkvi a tiež sa tak stalo. Satan podnecoval farizeov proti Kristu Pánu a oni satana poslúchali jako svojho otca, tak že Kristus Pán im verejne reknul: „Vy z otca diabla ste“ a menoval ich »pokolením starého jaštera, svodca, škodníka pokolenia ľudského.“ Túto inferálnu nenávisť oproti Kristu a jeho cirkvi od farizeizmu zdedil jeho nástupca a tým bol talmudistický rabinismus. Kto do talmudu nahliadnul vie, jakou zbesilou, inferálnou nenávisťou srší proti Kristu Pánu a kresťanstvu. To však je isto, že talmudismus zplodil freimaureri, freimaureria zplodila liberalismus, liberalismus zplodil socialnu demokraciu, táto však zplodila anarchismus, komunismus, nihilismus a všeliaky zkazonosný — ismus.

Vo všetkých však týchto ismoch pôsobí jeden a ten istý duch zlý — satan a preto i dnes celé hnutie proti Kristu a jeho cirkvi jest čírym satanismom, či už tento satanismus provádza židovský liberalismus, alebo židovská internacionála. Tedy i židovská freimaureria je číry satanismus, je „cirkev satanášova.“ A v skutku je tak. Čo hovorí žalmista Pána o modlárstve, o pohanských bohoch. „Omnes dii gentium daemonia“ t. j. „Všetci bohovia národov sú diabolstva. Ps. 95: 5. to tiež platí i o zednárstve, o zednárskych lôžach; všetky lôže zednárske sú diabolstva. V pohanských časoch zplodil si satanáš modly. Dnes satan vidiac že sa mu národy v modlách nebudú klanaf, zplodil

si slobodné zednárstvo — freimaureri. Slobodné zednárstvo je dielo satanášové, je „cirkev satanášova“ a zednári všetci sú jeho vyznavači „satanisti“. Satanáš je dušou zednárstva, zednárstvo je jeho najvyšším úsilím, konečnou bitvou, ktorá má ku víťazstvu priviesť „syna zatracenia“ — antikrista. Že židovská freimaureria je skutočne „cirkvou satanášovou,“ to najlepšie vysvitá z toho ohavného kultu, ktorý zednári ku cti a oslave satanáša vykonávajú. Freimaureri skutočne ctia a oslavujú satanáša jako svojho boha a jemu sa klaňajú a duch diabolský to je, ktorý im vnuká smrteľnú nenávisť oproti Kristu Pánu a cirkvi jeho. — Do nedávna nikto tomu veriť nechcel, žeby skutočne neкто na svete môhol byť tak prevráteným, aby satanášovi staväl oltáre, dnes ale je to už nado všetku pochybnosť zjistené. Pred pár rokami freimaureri najali si v Ríme naproti Vatikánu prázdny palác náležajúci kniežatom Borghese, do palácu toho prenesli ústredne — centrálné — vedenia freimaurerských lôži a usadili tam i najvyššiu svoju hlavu židáka Hadriana Lemmi, ktorý na posmech sv. Otcovi po každej jeho encyklike vydal encykliku freimaurerskú a podpisoval sa na ňu „vicario di satana“ t. j. námestník satanáša. Lanskeho roku spomnel si knieža Borghese, že palác zase prevezme. I poslal svojho zástupca, aby palác priehladnul a nariadil potrebné opravy. Zástupca kniežata Scipiona Borghese a jeho manželky vojvodkyne z Terrari doprevádzaný niekoľko remeselníkami žiadal, aby mu byly pootvárané všetky izby, svetnice paláca za príčinu potrebných opráv.

Freimaureri povodili ho všade po celom paláci len do jednej izby nechceli ho pustiť. Len keď plnomocník Borghesov pohrozil, násilím bola izba otvorená, a čo k veľkému úžasu bolo v nej najdeno; Oltár na počesť satanáša. Na oltári stála veľká socha — štátua — satanáša, okolo nej niekoľko menších sôch pekelných duchov, po oboch stranách byly zavesené draperie — záclony — z červeného a čierneho hodbábu. Kolokolom boli trojhrané satanské symboly a knihy obsahujúce satanský rítus. V zadu na strope žiarilo veľké elektrický osvietené okno a uprostred stál satanský trón. Hruza pojala všetkých prítomných.

(Dokončenie nasleduje).

Vrelé poďakovanie posíela do Prešova tým dobrosrdečným kresťanom, ktorí poslali podporu pre rodinu v Stražove trojičkami rozmnoženú. Pán Boh vynahraď mnohonásobne ku rozkvetu spoločnosti

Františ Podivinszky,
Opát-farár v Žiline.

BESEDNICA
Jaro.

*Z dlhokého a tuhého
Spánku zimy treskavej
Vstáva príroda tužného
Jará, tváre skvejúcej:
Vitaj, vitaj krásny máj!
Tys' prírody vzácny raj.*

*Sňahový plášť, načo si mi?
Kvietim som už zdobená;
Hľa, Morena, pani zimy
Do vody tiež hodená:
Vitaj, vitaj krásny máj!
Tys' prírody vzácny raj.*

*Tisícere mi hlaholia
Hlasy vtáctva boдрého,
Požehnanie mi na polia
Kyne s neba dobrého:
Vitaj, vitaj krásny máj!
Tys' prírody vzácny raj.*

*Hľa, príroda už povstala
Z hrobu zimy mrzavej,
Putá smrti dolámala,
Svitla zora krásy jej;
Vitaj, vitaj krásny máj!
Tys' prírody vzácny raj.*

*O by sme aj my tiež z hrobu
Hriechov našich povstali!
Služiac Bohu v každú dobu,
Do neba sa dostali!
Vitaj, vitaj krásny máj,
Tys' prírody vzácny raj.*

K.

Dvadsať rokov horiaca lampa

Jedného času stál v malom mestečku neďaleko Jaderského mora, malý domček, v ktorom žil jeden námorník, s manželkou a s jediným synom Adriánom.

Jediného dňa tento námorník, následkom stroskotania lode zahynul. Námorník ten zanechal milovanú manželku, a máloletého Adriána.

Matka jeho teraz z najväčšou starostou a pečlivosťou starala sa, aby Adriána, syna to milovaného na najkrajšej a najviš Bohu milej ceste viesť mohla. Darilo sa toto dobrej a pobožnej matke, kým mohla Adriána udržať, lež Adrián chcel otcovú službu nastú-

piť, a takto matke a sebe každodenný chlebič vyhľadával. Lež upadol do zlej spoločnosti, a zabudol na dobrú motku, a odchýlil sa s pravej cesty.

Jedenkrát veľmi nepríjemný čas bol a Adrián súc od kamarátov k cestovaniu nahovorený, matka ho veľmi prosila, aby sa nepúšťal v tak hrozný čas na cestu, lebo že zahyne, tak ho napomínala.

Nadarmo však prosila a napomínala matka Adriána, jej prosbu zapovrhol, aby nešlechetným kamarátom vôľu vyplnil. Naposledí sa od matky odobral, a ona s plačom a s rozžialeným srdcom premlúvila k nemu: »Malú lampu horeť nechám dokiaľ sa ty navrátiš« s tým sa s jeho společníkmi vzdialil.

Veliká bola tma jako v noci, nič viacej nevideli, než čo blysk osvietil.

Ako sa tak plavili, veľkým vetrom, a hroznými vlnami mora súc hnaní, nenadále do jednej obrovskej skaly sa vrazili, kde sa loď hneď potápať počala, a väčšia čiastka cestovateľov, na dne mora svoj hrob najšla.

Chránil si život tu i Adrián namáhajúcim spôsobom a na menšiu loď sa dostal a tak ďalej ubiehal, dokiaľ na väčšiu loď vystúpil. Po mnohých nerestách, dorazil do veľkého mesta, kde nový život započal, dobre sa mu viedlo, zabudnul na mnohé utrpenia, a časy sa miňaly.

Jedného jarného dňa, neočakávané vstúpil do izby jeho kapitán, a oslovil ho, že nezadiho pocestujú do mestečka, pri Jaderskom mori, Adrián sa tejto zpráve veľmi zaradoval, a veľmi ťažko mu padlo, toho času sa dočkať.

Teraz jeho dobrá matka nemala nikoho, kto by sa bol o ňu staral, veď sám jej syn, ktorého po dobrej ceste viesť chcela, ten ju opustil, však ona nespustila sa Pána Boha, ktorého milovala a silne dúfala v ňom, za syna poblúdeného modliť sa neprestávala, a čo odchádzajúcemu synovi bola prisľúbila to aj splnila; každý deň zapálila tú lampu, bár jak ťažko padlo jej, rúcnou prácou za vyrobené krajciare olej, a každodenný pokrm kúpiť. Neztratila dôveru v Boha, s Matkou Božou, ktorú ctíla a milovala; vždy sa tešila, aj syna poblúdeného pod jej bezpečnú ochranu odporúčala.

Teraz minul rok, a nastal čas k odchodu, keď už boli zo všetkým hotoví, vydali sa na cestu, keď už istú dialku cesty dokončili, neočakávané nešťastie ich zastihlo; zatiahla sa celá obloha, ztrhol sa víchor a dážď, a loď konečne do mora pochovaná bola, Adrián zázračným spôsobom bol na jedon strmý breh vyhodенý.

Keď more utíchlo, a Adrian sa trochu zotavil na brehu, veliká túžba nastala v srdci jeho, po domove a po jeho dobrej matke, ktorú svevolným odchodom svojím velice bol zarmútil; vzbudila sa ľútosť v ňom, nad tak mnohými nepravosťmi, ktorými ťažko Pána Boha obrazil, a pevne si umienil, že život svoj polepší, a obrátiac zrak svoj k nebu, srdcom skrúšeným premlúvil: ľutujem Bože, že som tak ťažko prehrešil proti tebe, Stvoriteľu môj, a neni som hodný toho, aby bol nazvaný synom Tvojím, ale jako Otec láskavý a milosrdný, nezavrhní hlas môj, smiluj sa nado mnou a uslyš prosbu moju; oj chcem sa navrátiť zas k Tebe, prijmi mňa na milosť.

Keď modlitbu dokončil, vydal sa na cestu, a jako tak išiel, nenadále spatril jedno malunké svetielko, veľmi sa zaradoval; išiel v ústrety svetlu tomu, a keď už prišiel k príbytku, vstúpil dnu, kde spatril matku, lež ju nepoznal, matka jeho i teraz o horiacu

lampu sa starala; slušne ju pozdravil, a patriac na svetlo, pýtal sa: čo by to malo znamenať; matka utierajúc si slzy smutným hlasom odpovedala: keď môj syn Adrián od zlých společníkov nahovorený odcestoval, veľmi hrozný čas bol, prosila som ho pekne, aby neišiel, lebo že zahyne, nadarmo som ho prosila a napomínala, prosby moje zapovrhol, a kamarátov poslúchal, a ja už ním opovrhnutá posledné slová som k nemu premlúvila: »Toto malé svetlo horeť nechám dokiaľ sa navrátiš.« A s tým odišiel. Od toho času už úplných dvadsať rokov pominulo, a ja, čo som mu prisľúbila, to i plním; hľa tuň každý več zapálím toto svetlo, a vrúcne očakávam návrat jeho, lebo som mnohokrát zaslala prosbu pred trón Všemohúceho, kde prosím, aby mi poprial ešte aspoň jeden ráz, vidieť syna môjho už opravdu polepšeného, a s ňe ufám, že mi toho Pán Boh popraje, potom už rada umrem.

Adrián nemohol sa tu viacej zdržať, lež padol matku do náručia a radostným hlasom riekol: o moja drahá matko! ja som syn tvôj, ja som ten, ktorého tak očakávaš, po dnes očakávala. Pán Boh uslyšal prosby tvoje i moje; a mňa už čo syna kajúceho tu k potešeniu tvojmu poslal; odpusť, drahá matko, previnenia moje, prd seba som si vzal, že sa polepším a napravím.

Lež matka nemohla prežiť túto radosť, lebo sa jej puklo srdce, ešte pár ráz vzdýchla, ďakujúc Pánu Bohu za tak láskavé navštívenie, a vypustila ducha.

Adrián včul horko nariekal, želel nad tým, že bez tej dobrej matky, tak dlhý čas zotrval, a za obeť navrátenia jeho Pán Boh matku povolal, ale darmo, všetko s večnosti prial. Z toho malého domku veľkú budovu da vystaviť a tú lampu venoval na to, aby po všetky si horela a aj iných ku polepšeniu napomínala.

Podáva: *Jozefína Plerka.*

Požítie k predplateniu

na

politické noviny

„KREŠTAN“

III. ročník, 2. štvrťročie.

Predplatná na:

na celý rok	2 zl. — kr.
na pol roka	1 zl. — kr.
na štvrt roka	60 kr.

Tých pt. pp. berateľov ale, ktorí sú nám ešte za predošlé roky dlžní, úctive prosíme, aby, čím skoršie vjvnať ráčili svoju dlžobu.

Budapešť, 3. apríla 1896.

Redakcia „Kreštana.“

Čas. V Budapešti 21-ho apríla celý deň bol krásny. Umernosť tepla bola 14.1 stupňov. — Po Uhorsku počasie sa nepremenilo, po jednotlivých okoliach zvláštne na Dolnej zemi pršal dažď. Najteplejšie bolo v Crkvenici 15.6 stupňov, najchladnejšie ale v Késmarku 2.4 stupňov. — Na východnej strane Európy čas je jasný, na západnej ale viac mračný, po strednej Európe tepla ubylo. Najteplejšie bolo v Kagliári 16.0 stupňov, najchladnejšie ale v Petrohrade — 0.2 stupňov, vo Viedni 5.2 stupňov, v Ríme 6.4, v Paríži 9.4, v Berlíne 3.7, v Carihrade 8.3, v Athene 11.0 stupňov bolo tepla. — Predpovedá sa: Premenlivo mračný, vlažný čas tu i tam s dažďom môže sa očakávať.

Kráľ a kráľovna v Budapešti. Z Viedne sa oznamuje po telefone: Podľa konečného ustalenia kráľ 28-ho apríla večer, kráľovna 30-ho apríla pohnú sa do Budapešte.

Vyznačenia. Kráľ na predostrenie ministra vyučby Eugenovi Talloš kráľ. meračovi daroval titul hlavného inžiniera, a na predostrenie ministra okolo svojej osoby Fridrikovi Glančovi, pokladníkovi to na pokoji za jeho mnoholetné verné služby záslužný zlatý kríž s korunou.

Vichrice na taliánskych brehoch. Po brehoch Talianska, jako sa z Rieky oznamuje, zúria veľké vichrice, na toľko, že lode len medzi veľkým nebezpečenstvom môžu plávať po mori. Posavád už viac nehôd a nešťastí sa prihodilo. Tak parolod Palermo z Rieky idúc do Hullu následkom víchra srazila sa s parolodou Circe. Palermo utrpel tak ťažké rany, že tovar sa musel z neho povynášať. Pred víchrom boly prinútené mnohé lode utiecť do milazzovho prístavu. 20-ho apríla zas taký víchor zúril na mori, že pri tejto príležitosti hrozny vietor a vlny neďaleko Ankony loď Giuseppinu tak mrzkly o torretánske skaly, že loď sa hneď ponorila. L'udia na lodi okrem jedného sa zachránili.

Vražda a samovražda. 20-ho apríla stala sa vo Viedni vražda a samovražda, ktorá veľkú senzáciu zapríčinila. Jakub Fuchs, jeden šesťdesiat ročný zámožný súkromník totiž, jako sa odtiaľ telegrafuje, z posavád neznámych príčin zastrelil svoju ženu a potom i seba samého. Tento skutok je tým nápadnejší, lebo Fuchs so svojou ženou, ktorá bola o štyri roky od neho staršia, už od dlhšieho času žil v stave manželskom, a síce v tých najpriaznivejších okolnostiach.

Papacosta utiekol. Dimitri Papacosta medzi-národný vlámateľ, spolu s väzňami pre krádež odsúdenými, s Dežom Schreiberom a Ambrom Kazárom 20-ho apríla večer medzi 9—10 hodinou utiekol z väznového špitála kráľ. súdu.

Zakázaná prednáška. Poľský spolok v Budapešti vo svojej miestnosti zamýšľal usporiadať veľký rodinný večer, podľa pozvania so spevom, muzikou a s rečňovankou a s jednou prednáškou o Sibiri a stacom. Prednášku o Sibiri bol by držal Jakub Kothon, ale polícia nedovolila, ani spev, ani rečňovanku. Predsedníctvo praví, že posavád obsahopis večera nikdy neoznámili, tedy že nemyslí, že terajšieho zákazu príčinou by bolo to, že neoznámili. Toho zákazu, tak sa zda, bude iná príčina.

Čarová korunácia a — židi. Times, anglické to noviny, píše, že na korunácii v Moskve ruskí židia ani jedným jediným poslanstvom nebudú zastúpení. Všetky vierovyznania, ešte i karaitov, ktorých je len 5000, pozvali, aby sa dali zastupovať, židov ale, ktorých je v Rusku na 5 millionov, úmyslne vytvo-

rili. Na korunáciu ani jeden rabbin sa nesmie dostaviť. Túto vec už pred týždňami pretrásaly židovské novinky, lež bez výsledku. Po takýchto príbehoch židia nemôžu mať žiadnej nádeje, že sa ich poloha v Rusku zlepší. Teraz nič inšieho im nezbyva, jako, aby sa i židia odplatili rusom naspák: nech ani oni nepozvú rusov, keď budú korunovať jedného kráľa na burze.

Príklad hodný nasledovania. Z Madridu prišiel nasledovný telegram: na predsedov volebných výborov, ktorí sa prehráli proti zákonu, údajne vyhodili peňažitú pokutu 2 milióny pesetasov. V niektorých vidiekoch bol rozhorčený boj pri voľbách. V okolí Biskaya rozličné stránky skoro 4 milióny frankov stovily na volebné ciele. — Keď by aj u nás nasledovali tento dobrý obyčaj španielov, o jak veľkú peňažitú pokutu by mohli sobrať pri najbližších voľbách od takých Tarnóczy-Bartalovských predsedov!

Pápež ku katolíckym novinárom. Rímske katolícke noviny menom »Voce della Verita« na veľkú noc slávil štyristoročné jubileum. Pápež z tejto príležitosti s nasledovným vlastnoručným listom vyznačil redakciu tých novín: »Buďte smelými, prostosrdčnými a neohrozenými zástupcami pravdy. Bojujte nepodvratne v mutných časoch za náboženstvo a za vlasť. A vo vašich bojoch dôverne hľadte na najvyššiu pravdu.«

Všemožne chcela umreť. V Dolnom-Kubíne na žene Jána Lehoczského od nedávna ukazovali sa znaky pomätenosti, preto domáci dávali na ňu pozor. V minulú nedeľu ale, tá ženská vyhla pozornosti domácich a iša do komory, tam s jedným veľkým kuchynským nožom si rozrezala brucho a aby čím skorej umrela, dokrvavená vybehla na dvor a skočila do studne. Na veľký krik rýchlo sbehol sa ľud a tú nešťastlivú vytiahli zo studne. Lekárska pomoc ju síce vzkriesila, ale málo je nádeje, žeby zostala na živote.

Čudná odpoveď. Noviny »Alkotmány« písaly, že pán ministerpredseda Bánffy, ktorý vraj nepriam dobre vypráva nemecky, pri návšteve nemeckého cisára vo Viedni akosi čudno odpovedal. Nemecký cisár vraj takto oslovil Bánffyho: »Nicht wahr, Excellenz, Sie stammen von Siebenbürgen?« (Pravda, excellencia, vy pochádzate zo Sedmohradska?) — Na to Bánffy vraj odpovedal: »Nein, Majestät, ich bin — Barón!« (Nie, Veličenstvo, ja som — barón).

Pekný začiatok výstavy. Ablegát Karol Váradý interpeloval ministra obchodu, či vie, aké nadúživania páchajú sa s výstavovými vstúpnymi cedulkami a či minister zakročí chce, aby cena objednaných ceduliek bola menšia; aby malým obchodníkom a priemyselníkom boli dané výhody; aby vystavovatelia a ich rodiny neboli drancované vstupenkami; aby úradníkom a ich rodinám tiež poskytnuté boli isté výhody. — Nuž pekný to začiatok.

Žilinský Šalamún. Ako už spomenuli sme, frivaldský (trenč. st.) p. farár E. Tvrďý a tanejší krčmár M. Fleisch obžalovaní boli od notára, že posmeľovali vdovu Evu Banuchovu, aby neplatila rychtárovi na assekuráciu, lebo už bola poistená u viedenskej spoločnosti. Žaloba znela »pre priestupok proti vrchnosti«. Žilinský slúžny vypočul svedkov a odsúdil len farára na 50 zl. pokuty a 13 zl. útrat, žida krčmára ale vyhlásil za nevinného, ba prisúdil mu ešte aj 5 zl. za ustávanie. Pán farár apelloval proti tomuto šalamunskému výroku a žiada úradne zakročiť proti notárovi, ktorý ho bezzákladne oznámil a uvrhol do škody.

Matrikárske biedy. Mór Enyedy, recipovaný notár a matrikár v Čóke (torontálska st.) ohlásil Jozefa Severiho a Rozaliu Bicokovu ako snúbencov. Mladých ešte nevybavil vojanskú povinnosť, preto notár-matrikár napísal prosbu a rozumie sa, dal si ju zaplatiť, avšak za 7 týždni zabudol ju odoslať. Po mnohom ustávaní snúbenci prišli k matrikárovi, tento im ale kázal čakať, kým príde povolenie od regimentu. Snúbencom a svadobníkom to už bolo priveľa. Zahrešili, išli domov a odbavili veselie bez civilného i bez cirkevného sobášu.

Židovský pán doktor. Pán Manó Révai (predtým Reitzer) lekárom bol v Judapešti. Zrazu napadli ho, že nemá vysvedčenie, diplomu lekárskeho. Z vyšetrovania vysvitlo, že »herr doktor« nemá platného vysvedčenia a nemá právo liečiť. Či tohoto židovského pána doktora nevystavia na millenium?

Pekní vtáci. Vo Viedni nedávno chytili veľmi pekných vtákov. Sú to Maršulim Langer, Izidor Dickfaden a Jakub Friedberg. Po mene poznáte ich. Obžalovaní sú, že dievčatá skupovali ku nemravným cieľom.

Židovský ráj. Pred nedávnym časom anglickí missionári chodili v Pešti, aby židov k tomu nahovorili, žeby prijali Nový Zákon a aby išli do Palestiny. Nedávno čítal bolo v novinách, že židia nemali žiadnej chuti odisť preč, lebo že »Uhorsko je židovský ráj« a »Uhorsko je vraj naša Palestína«. Takto písaly londýnske noviny, v ktorých spomenutí missionári zkusenosti svoje opisovali.

Pán fõišpán Szalavszky direktor. Prešporské novinky (Presb. Tagblatt) s rezervou prinášajú ten chýr, že p. fõišpán stolíc Prešporskej a Trenčianskej zadakuje za úrad, lebo že je spolu i direktorom raffinerie (fabriky) na petrolej. Pán Szalavszky teda dost má času pri svojom duplovanom fõišpanstve ešte i nad petrolejom hlavu si lámať. Zvedaví sme, kto bude direktorom tej novej cukrovej fabriky v Trenčíne.

Upovedomenie. *Ludová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú ústrednú pisárňu* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s *ludovou stranou* na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posilali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posilať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek to mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do *ludovej kancelárie* sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno *Veľk. pána Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 8-ho apríla 1896.

Kraj. ústred. kancelária „Ludovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

Ľudové shromaždenia.

I.

Vo Veľkej Kaniži.

Minulú nedelu, to jest 19-ho apríla shromažďilo sa do Veľkej Kaniže z okolitých stolíc 20—25 tisíc ľudu zo všetkých stavov, nie len tak náhodou, lež s istým úmyslom a povedomím; lebo toto shromaždenie ľudovej strany obratne bolo pripravené skrze vodcov, medzi ktorými vyniká *Honor Horváth*, čo sa najviac ustával, aby toto shromaždenie sa podarilo.

V meste všetko bolo na najvyšš oduševnené, v poludnajsích hodinách veľkokanižskí mešťania v hustých radoch ťahali s desiatimi vencami na námestie pred „Zöldfa“, kam sa i poslanstva z iných vidiekov sa shromažďovali. Potom celý zástup išiel na stanicu privítať grófa Ferdinanda *Zichyho*, ktorý prišiel o poldruhej a prijali ho s veľkým oduševnením, asi o pol tretej hodine odpoludnia zástupy sa hrnuli von z mesta na námestie, kde sa vojáci cvičievajú. Tu boli vystavené tribiny, a celé námestie bolo zástavami ozdobené. Prišli tam i nasledovní; Grófi *Imrich* a *Ladislav Hunyady*, *Péter Schlegl*, kanoník z *Rábu*, gróf *Adalbert Somšich*, *Jozef Balatoni* opát a farár zo *Zala-egersegu*, *Julo Oroszvári* predseda strany, *Ján Farkaš*, statkár, *Jozef Fischer* selnický dekan, a mnohí iní poprední.

Gróf *Ferdinand Zichy* vystúpil na lešenie a držal ku zástupu reč o politike ľudovej strany, vyložiac ľudu, že ľudová strana sa pevne pridrži kresťanských zásad. Reč celý zástup s výkrikami schválil. Potom vystúpil opát *Ján Molnár* a rečnil k ľudu o volebnom práve a povinnosti občanov, že sú povinní sa dostaviť ku voľbe a hlasovať podľa svojho svedomia.

Dr. Františ Major, lekár zo *Stolného Belohradu* rečnil o hospodárskom položení kresťanského ľudu v *Uhorsku* a o priemysle. Ľud jeho reč s radostnými výkrikmi schvaľoval. Medzitým *Julo Markoš* redaktor *Herko Pátra* odrečnil jednu báseň, ktorou privrzcov ľudovej strany povzbudzoval ku činnosti. *Karol Kálmán* farár zo *Šóskútu* rečnil a vysvetľoval zásady ľudovej strany.

Nasledovala záverečná reč grófa *Ferdinanda Zichyho*, v ktorej shromaždený ľud povzbudzoval, aby sa verne pridrži zástavy ľudovej strany. Shromaždenie prijalo oduševnene návrhy 1. že v *Uhorsku* chcú zastávať sväté Kristovo náboženstvo, a podľa neho sa vo všetkých veciach i spravovať.

2. Shromaždenie ľudovej strany vo Veľkej Kaniži vrúcnou chce zastávať malý priemysel,

remeselníkom ku pomoci byť, a položení malých gazdov popraviť. Ľud uveličený a radostný ustavične vykrikujúc „éljen“ po záverke počal sa rozhádzať, čo asi pol hodiny trvalo. Pozdravujúce telegramy prišli zo všetkých miest.

O 8. hodine v skvostnej sieni hostinca „*Arany szarvas*“ shromažďili sa privrzcenci ľudovej strany ku večeri, na ktorej vzali účasť asi 180. Prednesené boli od mnohých zdravice.

II.

Shromaždenie ľudovej strany 19-ho apríla v Nových Zámkoch.

Neobyčajná bystrosť opanovala celé mesto. O 10 hodine pred poludním prišiel predseda shromaždenia z *Budapešte* gróf *Mikuláš Móric Eszterházy*; poslanstvo prijalo ho na stanici a skvostné banderium sprovádzalo do mesta. Ľud sa shromažďoval so zástavami na námestie pred *kostolom*. Dostavilo sa na desať tisíc ľudu z *Nových-Zámkov* a okolitých obcí, z *nitrianskej*, *tekovskej* a *komárňanskej* stolice. — Mnohí prišli po železnici a strašili ľud, aby nešiel do *Nových-Zámkov*, že i tak darmo pôjdu, lebo že vraj shromaždenie vrchností rozprášia.

Liberáli síce očakávali, že sa stane nejaký zmätok a že potom budú môcť zakročiť, ale sa sklamali; všetko bolo v tom najlepšom poriadku. Na shromaždení vzali účasť poprední i z mesta i z okolia, jako: *Imrich Dióšy*, *Julo Ferenczy*, *Ján Baranyay*, *Julo Kovács*, *Michal Viszolajszky*, *Jozef Hamar* statkári, *Karol Konlegner* spravca banky, *Jozef Ozorai* pravotár, *Vilem Szecsányi*, *Machovics*, *Jozef* a *Anton Brüll* dekáni.

Shromaždenie, — ktoré pre uhrov bolo osobitne a pre slovákov tiež osobitne, o 11 hodine medzi radostnými výkrikmi otvoril gróf *Mikuláš Móric Eszterházy* a o pol jednej ho zavrel.

Predseda vo svojej reči opisoval smutnú polohu našej vlasti, do ktorej ju liberáli a ich liberálne zákony ponorily; shromaždenie jeho slová schvaľovalo. Oduševnenosť bola veľiká.

Dr. Ottokár Prohászka učbár z *Ostrihomu* rečnil a vykladal ľudu, prečo je potrebná ľudová strana, povzbudzoval jej privrzcov, aby sa ničím nedali odstrašiť od ľudovej strany, aby len udatne vydržali, pokým zvíťazí ľudová strana.

Učbár *Františ Tomor* z *Budapešte* držal reč o náboženských a beznáboženských školách. A pýtal sa poslúcháčov, či chcú školy bez *Boha* a či sa im to tak ľúbi. Množstvo hlučne vyjavilo, že nepotrebuje školy bez *Boha*.

Dr. Karol *Haydin* pravotár z Budapešte živými farbami líčil položenie malých priemyselníkov a malých gazdov. Privlastňuje tieto neresti novým zákonom. Poslúcháčstvo schválilo jeho reč s oduševnením.

Slovákom rečnil dr. Ján Zelenyák krajinský vyslanec o polohe chudobného ľudu.

Po ňom vystúpil Vincenc Havlicsek farár z Prešporku a hromovým hlasom rečnil proti beznáboženským školám, čo všetko zlého ony zapričínajú.

Shromaždenie jednohlasne prijalo následovné výroky: protestuje proti shabaniu volebného práva; neschvaľuje, ba zatracuje zoštatnenie a zpoňovanie škôl; žiada, aby štát stáral sa o polepšenie stavu malých hospodárov a remeselníkov.

Predseda prítomným sa poďakoval, že tak oduševnení sa dostavili na shromaždenie a želal, aby shromaždenia ľudovej strany žiadúci výsledok mali, a konečne shromaždenie zavrel.

Radostné výkriky: Nech žije ľudová strana!!!

Nášho „Kreštana“ štátne pravotárstvo počilo, lebo nám na krk päť tlačových pravôt (processov) ovesilo.

DOPISY.

*Slachetný Pane! *)*

Ráďte dobrotive prijatí mojích nasledovných pár riadkov, o ktorých uverejnenie vo vašom časopise „Kreštan“ uctive prosím sa opovažujem.

Moje rodne mesto je obec Čaca, v ktorejžto som i tu priazeň a dôveru som požíval, že v časoch najkrútejších tohoto mestečka som dva razy jeden po druhom za rychtára jednohlasne bol vyvolený. Podarilo sa mi tú obec do riadnej kolaje priviesť; potom som sa vrátil ku mojmu povolaniu, lebo som horár, dostal som sa do Makova jako polesný.

Táto osada ešte nebola obcou, len r. 1895 bola sriadená čo obec, i tu nezadlho som si získal dôveru ľudu, tak že ma i tu nezadlho za rychtára vyvolili.

Včul sa ale nachodila farizeji v mojom rodnom meste, a nie len že tam ma zneuctiť sa usilujú, lež tak ďaleko vo svojej bohaprázdnosti, nesvedomitosti a nehaneblivosti idú, že toto zneuctenie i do kruhov mojích včulajších občanov rostrúsit sa opovažujú a síce následovne: „Že som obec Čacu obral, a obecné majetky pánstvu zapredal. Toto musím verejne vyjadriť, že je jedna bezectná lôž!“

Aby ale pravda na vrch vyšla, tedy verejne vy-

*) Za tento dopis redakcia zodpovednosť neprijíma.

zývam týchto krivosúdiacich nehanebných a falošných ľudí. — Keď sú dobrí otcovia vlasti a obce, a dobrí synovia viery katolíckej, nech nie skryte a úkladne, lež verejne pod udatím svojho ména oproti mne vystupia, ja som a budem hotový v každom čase na bojište sa dostaviť, ba čo viac, ja sa i komukolvek na moju všobecne známú a nepoškrvenú česť zaviazujem oproti každému jednému krajciaru, ktorý som ja cez čas mojho rychtárenia buďto politickej urbárskej, alebo cirkevnej obci spreneveril, 100 zl. r. č. píšem jedenstožlatých r. č. zaplatiť.

Teda sa hore nevďační pomluvači! toto je dobre ponúkaný zárobek; požiadajte vrchnosť, to vám musia dovoliť. aby ste mohli všetkí skrz mňa složené a vedené politické urbárske a cirkevné počty dokonale preskúmať, a čokoľvek tam sprenevereného nájdete, hneď to patričnej vrchnosti oznámte, mňa ale verejnosti do ktoréhokoľvek časopisu podajte, a skrz mňa podatú penazitú záruku si žiadajte; ja od mojho slova neodstúpim.

Včul sa vás ale priateľsky pýtam; jaký ten obecný majetok som spreneveril, alebo pánstvu zapredal? Však nemáte okrem obecných cinterov, ani len za jednu dlaň plochy obecného nemovitého majetku. Jak ale snád myslíte pokonanie medzi gruntovým pánstvom a bývalými urbaliastami to ste na veľmi myľnej ceste. Či viete, že vyrovnanie toto sa v roku 1870 pod rychtárom pánom Ludvikom Mádaym začalo, a sa roku 1871 lebo 1872 pod rychtárom včul už zosnulého p. Ferdinánda Benčáth cestou priateľského pokonania v tom smysle dokonalo, že grunt. pánstvo od požiadavky, urbanialisti ale od hory odstúpili. Ja som ale rychtárstvo prevzal roku 1887.

Skúmajte lepšej vec nedvačný ľudu čačánsky a musíš na to prísť, že som ja s prevzatím rychtárstva čačánskeho, len obetu pre teba doniesol. Či nevieš, že si nemal v lóne tvojom muža v mešťanstve za rychtára sucého a ani sedliak, ani židák tento trpký stav tiež poduľať nechcel? A ja zanechajúc svoje vtedajšie postavenie, v ktorom som na 1000 zl. r. č. vyšiel a za tvojho rychtára so 150 zl. r. č. ročným platom vyvolil som sa nechal; teda som tu teba a či seba obral? A či som snád s tým obral obec, čo som vám v bývalej čačánskej sporiteľni ztrafené peniaze z väčšej čiastky vydobudnul? A či snád s tým, že som vám lichvace trhy a jarmoky do života a skrz také obchod do rozkvetu dovedol? A či snád s tým, že som vás od dláženia rýnku a ulíc, sklepenia vody „Rieky“ a stavania mostu na vode „Čermánka“ čo by bolo 25 do 30 000 zl. r. č. koštovalo — oslobodil; a pre toto nevinne pod inquisíciu postavený a preto z úradu suspendovaný som bol? Alebo s tým som vás zapredal, že som vám veľmi priaznive vymenenie urbárskeho regalného práva previedol? Či snád s tým, že som vám školy postavil, a pod jednu hlavnú školu pozemok zaopatril? Snád som vás ale možno s tým obral, že som bol v obecných záležitostiach asi 12 razy v Trenčíne na moje vlastné útraty.

Ďalej sa vás ale pýtam, nevďační občania čačánski, v čom som tú cirkevnú obec obral? Snád s tým, keď som r. kat. školu (budovu) z majetku obecného vylúčil? Alebo s tým, keď som za odpredanú organistskú roľu ztrafené peniaze vynajšol? A či snád s tým, že som ku okrašeniu kat. chrámu, ktoré 750 zl. r. č. koštovalo, s dôstoj. pánom dekanom Jánom Raška vel. pánom kaplanom Šándorom Hollý spoluúčinkoval? A či s tým možno, že som s oduševneným spoluúčinkovaním veľkomož. pána prepošta a farára čačánskeho

Ignáca Tvrďy, dva veľké zvony, ktoré na 3000 zl. rč. koštovaly, zaoatril? A koľko že dala obec Čaca na ne? Jediných 600 zl. rč. spolu i s fársku filiálku obcou Horelicou. Ale i to s veľkou protimluvu. A vieš ty nevďačný ľudu, z čoho sme tieto zvony zaoatril? Zo samých milodarov! Je síce pravda že mnohí dobrí synovia cirkve z lóna obce na tieto zvony tiež dľa možnosti obetovali.

Čaca — Čaca! pekne sa mi odsluhuješ za moju veľkú obeť, ktorú som s veľkým sebazapredaním pre teba konal. Či som neprišiel o jeden moj dom v Čaci, čo som dokladal na rychtárstvo? Teda som vás snád s týmto obral, že som prišiel pre vás o 2000 zl.

Čaca — Čaca! tak robíš jako to robil i nevďačný Jeruzalem oproti svojim prorokom.

Čaca — Čaca! Ja som ti založil mury chlebové, ti mna ale prenasleduješ kameňom a blatom! Ty rúbeš do tej vetvy, z ktorej si široké ratolesti rozsiahla, a zabývaš na to; že keď ju zotneš sama dolu spadnúť musíš. Nuž ale nech ti Boh zaplatí a nech ti odpusti tvoje previnenie, lebo nevieš, čo činíš.

V Trenčín-Makove, apríli 1896.

Rudolf Matter.

panský lesný a rychtár veľ. obce Tr.-Makovo

Z NITRIANSKA.

Veľavážený pán Redaktor!

I k nám prišiel po pošte pán Divý. Samú, samučičkú „lásku nekonečnú“ dýcha. Musel sa veľmi zaľúbiť do dákej švárnej Rachele, lebo len po židovských krčmách chodí. Pán Divý neverí, žeby zákon beznáboženstva škodlivý bol. Nech ide do Solnoku do gymnasia a nech opýta sa tam, či ten nezrelý a bezbožný žiak, Ernest Szekér naučil sa náboženstvo od svojho profesora Eugena Póša. Pán Divý tam v Solnoku dozvie sa, či ten nový tatársky poriadok neškodí náboženstvu. Tam v Solnoku dozvie sa, že pán profesor Póš vyhlásil sa za beznáboženského dľa zákona a žiaci tohoto profesora že posmievali sa Svätosti oltárnej, keď kňaz ku nemocnému kráča! Tam v Solnoku dozvie sa p. Divý, že žiak toho profesora strašný zločin spáchal, keď po prijatí najsvätejšiu Svätosť oltárnu do blata vyplul na ulici. Toto všetko neškodí mravom, ani náboženstvu, pravda nie pane Divý? Len to škodí náboženstvu, keď niekto spomína obriezku; toho hneď treba dať do áreštu.

Matrikár Khagal.

Ciffer, dňa 16. apríla 1896.

Vysokoctený pán Redaktor!

Bum! Bum! — bum-bum-bum! Na známosť sa dáva každému, že dňa 6. mája v Cifferi, v prešporskej stolici bude sa vybavovať hrubá millenárska komédia!

Takto musíme teraz nazvať nynjšie voľby či krajinské, či stoličné. Za to ich držať nás naučily skusenosti poldruha roka po celej krajine.

Dňa 30. oktobra roku 1895. sme volili dvoch stoličných výborníkov. Kandidáti boli dva notáriusi, jeden panský úradník, liberálci, — pán kaplan voderadský Karol Percelyi, a pán richtár pustapátsky Štefan Morvay, zástupci ľudovej stránky. Voľba vypadla na stránku posledne menovaných dvoch kandidátov s náramnou väčšinou. Ale stoličným pánom to nebolo

po chuti, že ľudová stránka zvíťazila, ľud nesmie zvíťaziť, ten len má v potu tváre svoje role obrábať a z mozoľov rúk svojich vyrobený groš na porciu dať, a za tú drahu porciu nesmie ani podľa vôle svojej voliť, to jest svoje občianske povinnosti vykonávať!

Nuž ale jako tu voľbu znivočili? — Hm! čo figel, to groš! Štyri byly tie svetochytrné príčiny, ktoré voľbu nepravideľnou činily: 1. že v protokoli volebnom udáva sa 309. hlasov, kdežto cedulky ukazujú len 308. 2. že soznam odovzdaných hlasov nenie riadne ukončený; 3. že pod voľbou totožnosť voličov nebola vyzpytovaná totiž, že s voličmi ľudovej stránky nezachádzalo sa tak, jako pri ablegátskych voľbách v Nitre a Stupave: »koľko rokov ste starý?« odpoveď: 50. — Hja v lajstre stojí 51. rokov, vy nieste ten, nemáte votum! 4. že protokoll nepisal pod celou voľbou jedon a ten is'y zápisník od predsedy voľby vymenovaný. Na základe týchto štvoro príčin bola voľba od stolice za neplatnú vyhlásená.

Najsmiešnejšie ale pri všetkom je to, že všetky tieto chyby vykonal pán preses voľby: notárius cifferský, ktorý jako notárius má byť dokonály znalec, a ochranca zákonov! Škoda ho, že od svojich predstavených len on bol na smiech vyvedený, a vyvrhujú sa mu chyby, ktoré pred tým nevykonal žiadon preses volebny, bárs i nebol notáriušom. Ale nie, nechajme ho v pokoji, príčina tých chýb je ľudová stránka, lebo keby liberálci boli svolení bývali, mohlo byť o sto chýb viac, ba nespravodlivosti a nezakonnosti do sytosti, bola by voľba za platnú uznaná. On nevínne padol za obeť, a vidieť je z toho, že liberálna stránka nikoho a nič nešajúje, keď sa jedná o dosáhnutie svojich cielov. Preto ľudová stránka buď na pozore pri novej voľbe 6-ho mája, nedaj sa zahaňbiť, a dokáž tvoje vytrvanie a udatnosť tvoju. Nešetri žiadnemu Judášovi v strede tvojom sa nachádzajucemu, jestli by sa našiel taký, od podchvostníka horší a dokáž, že si sila, ktorá ani fortielom, ani násilenstvom premôcť sa nedá! Do videnia pri voľbe!

L'udomil.

OD BELLUŠE.

Vážený pán redaktor!

U nás všetko razí teraz divočinou. Po horách rozmnožili sa nám veľmi diví kanci a divé svine a teraz i po uliciach i po domoch akísi kundraví diviaci ukazujú sa. Po počte prišli nám títo diviaci z Budapešti. Na prvý pohľad boli sme ako omráčení. Pozeráme, obraciame, veď to vraj Kresťan a tak čertovsky divočinou razí. Pozreme lepšie, privoniavame a presvedčíme sa, že to Kresťan prišiel s takým divokým smradom, lenže nie náš Kresťan starý, ale akýsi nový „opravdový.“ Do čerta, teda náš starý Kresťan nenie dobrým kresťanom? Pán notár nám povedal, že veru nie, lež že ten nový »opravdový,« to je vraj kapitálny kresťan. No my pozerali a privoniavali sme ďalej, a pocítili sme akúsi cibuľovú a cesnakovú vôňu; privoniame druhú stranu, tam zas taký zápach pichnul nám do nosa, ako keď pán notár s pánom ablegátom chodí po ulici; privoniame tretiu stranu, tam zas zápach žilinského ušiaka a trencianskeho lapaja cítime. Kýho čerta, čo to za divého kresťana, ktorý takou divočinou razí ani cap? — Až keď s neho dobre preskúmali, potom vedeli sme, že to akýsi opravdivý žid, lebo veľmi obriezku vychvaľuje a za potrebnú drží. Zasmiali sme sa, keď čítali sme v tom divom kresťanovi, že si on žiada „slobodu!“ Hej sto striel ti pečeni. žiadaš si slobodu takú liberálnu, ako bo'a v Nitre a v Stupave, nech tak

bude nyní i vždycky až na veky vekov Amen. — Pravda žide, taká sloboda páči sa ti! To dobre píšeš, divý krivonos, že „tito páni si myslia, že Slovák už ani rozmýšľať nevie!“ Oj vieme my rozmýšľať a dobre rozoznáme nášho starého Kresfana od toho nového „opravdového“ ale nie opravdivého, lež len divého.

Nekaz si plúca žide, akokoľvok preobliekol si sa do šiat nášho Kresfana, my poznáme ňa po tvojom krivom frňáku a po šmatlavých šablach tvojích.

Myslivec.

Od Radole.

Velactená Redakcia!

Počívame, že akýsi nový »opravdový« Kresfan chodí po dedinách a po židovských krčmách. Čudná vec, že páni židi vychvaľujú nám toho nie opravdivého, lež len divého Kresfana; musí v tom novom Kresfanovi volačo byť, čo sa pánom židom veľmi páči. I náš pán židovský krčmár čítal nám z toho divého Kresfana, že ľud náš vraj »svojím vlastným rozumom rozhoduje nad svojím osudom.« Och áno, videli sme pri voľbe v Radole, ako pán notár rozkazoval žandárom, aby nám s bodákmi nahnali toho rozumu, žeby sme si volili vlastným rozumom, koho chceme. Hej, veru len páni slúžnovci so žandarmi rozhodujú nad našim osudom. Nech teda ten divý Kresfan nepíše také klamstvá a nech vyšľahá tých židovských úzerníkov, ktorí nás už do kosti vycicali. *Rolník.*

OD NEMŠOVEJ.

Velactená Redakcia!

Nový divý Kresfan lieta okolo nás. Tento divý Kresfan veľmi páči sa židom. Bojíme sa, že páni rabíni budú musieť vyvandrovať, ak páni židi chuť dostanú od toho divého Kresfana a dajú sa pokrstiť. Nové železnice máme zas dostať. Pán barón Popper že na Turzovku, pán vicišpán na Trenč. Teplice a akýsi Ordódy na Teplice pána ablegáta Šmialovského že budú stavať železnice. Keď potom sedliaci naši nebudú môcť koníkmi svojimi drevo vozit', potom zaiste hladných sedliakov po železnici zdarma budú vozit' na výstavu do Pešti, aby si tam pozreli tie krásne domy, v ktorých páni židi bývajú. V prešporských novinkách (Presb. Tagblatt) stojí, že pán Szalavszky főišpán zaďakuje za úrad, lebo že je direktorom v akejsi fabrike na petrolej. Veru je to ťažká úloha főišpánom byť v Prešporke i v Trenčíne a ešte i direktorom vo fabrike na petrolej. Nevieme, či v tej novej fabrike cukrovej tiež nebude chcieť byť direktorom pán főišpán. Nech ten divý Kresfan poprosí p. főišpána, aby z tej fabriky poslal petroleja na výstavu. Asnáď by to išlo i na stoličné útraty, koby petroleum pána főišpána tí páni banderisti vzali do Pešti, ktorí na stoličné útraty pôjdu do Pešti v tej mentieke, tiež na stoličné útraty vyhotovenej. *Mentikar.*

Od Trenčína, 15. apr.

Velactená Redakcia!

»Opravdový Kresfan« veľmi fajnovo a slušne píše o našich horlivých pánoch farároch. Tým duchovným pánom, ktorí o ľud nedbajú, tým dajú liberáli

pokoj. Nuž veď vieme, že kmín a zlodej len na tie domy hromží, v ktorých bedlivý hospodár býva a na ovce svoje pozor dáva. Ten fajnový, opravdový Kresfan sľuboval, že on nebude nenávisť hlásať a teraz z Trenčianska len o samých takých veciach prináša dopisy, ktoré grobianskou, surovou nenávisťou kypia oproti kňazom, priateľom a otcom ľudu. Vypasené brušiská kňazov spomína, lež vypaseným krivonosým krčmárom dá svätý pokoj. Nuž, veď vieme, že v Trenčiansku židovskí krčmári a páni matrikári sú opravdovými anjelmi strázcami ubohého ľudu. Všetko strážia i chalupy a kopanice chudobného ľudu, ktoré za pálenku dali na buben uderiť. Ale preto klamať chcú ľudí a píšu, že nie krčmári, nie židovskí fiškáli, lež len vraj kňazi dajú predávať vankúše ľudu na štólu. Oj, my dobre vieme, že notári, úžerní krčmári, židovskí fiškáli len oblahčujú chcú nášmu ľudu, preto oznamujú vždy licitácie, preto odkupujú židia naše chalupy a kopanice, aby sa nám oblahčilo, a aby sme ľahko vyvandrovať mohli do Ameriky. Každý notár, matrikar a židovský fiškál ani len krajciara nepýta od nás; radšej sa postia páni notári a židovskí fiškáli, ale od nás ani krajciara nepýtajú. Tie majetky, čo si židia v Trenčiansku nadobudli, tie majetky pravda len kňazi dali odpredať na štólu.

Páni slúžnovci a notári pracujú bez všetkého platu, musia hladovať pravda a musia v o rhaných šatách chodiť. Preto vidíme, akí sú naši páni slúžni a notári biedni; vidíme, že žiaden židovský krčmár a fiškál nemá čo do úst položiť, a tomu len kňazi sú vraj príčina, keď pýtajú si, čo im patrí. Nech sa kňazi postia tak, ako páni notári, matrikári, slúžnovci a židovskí fiškáli i krčmári, potom už dobre bude trenčianskému ľudu. *Rybár.*

Pozvanie!

Odkedy „ľudová strana“ pozdvihla svoju zástavu, s východu, so západu, so severu a juhu okolo nej sa hromadia občania vlasti. Slušno je tedy, aby i Dolnia zem dala znak v tomto ohľade svojho súcitu, i prečo v jednom jej veľkom meste

v ČONGRÁDE

26-ho apríla t. r. v nedeľu odpoľudnia o 3 hodinách na kostolnom námestí, bude jedno veľké, politické

„ľudové shromaždenie

ktoré bude mať nasledovný predmetný obsah:

1. *Otvorenie skrze predsedu.* Drží: gr. *Ferdinand Zichy*, víťaz zlatej vlny, skut. vnút. tajný radca, atď.
2. *Ľudová strana a ten „nový poriadok.“* Drží: *Ján Molnár*, opát-farár z Komárna.
3. *Ľudová strana a verejné hospodárstvo.* Drží: dr. *Aleš Bakonyi*, hlavno-mestský pravotár.
4. *„Vitajte.“* Báseň. Písal a rečňuje: *Ján Csapó*.
5. *Zástava, zásady ľudovej strany.* Drží: *Karol Kálmán*, šóškútsky farár.
6. *Záverčaná reč predsedová.*

Na toto shromaždenie bez rozdielu stránky, hodnosti a vierovyznania úctive povoláva mešťanstvo nášeho mesta a občianstvo nášeho okolia.

V Čongráde 15-ho apríla 1896.

Usporiadateľstvo.

Valné shromaždenie

vydržiaval čačiansky katolícky kruh 19. apríla. Počet údov je 330. Za predsedu z novu vyvolili Ignáca Turdého prepošta, za podpredsedu Jána Menkina, za notára Štefana Benyáča, za kasíra Gašpara Kompaneka a za pravotára kruhu dr. Jána Kubiczu, za riaditeľa Štefana Zelník, za bibliotekára Ondreja Kompanek. Vyvolili krom toho ešte výbor zo 14 údov. Večer o 8 hodine jedon Čačan držal prednášku o minulosti čačanského farského kostola. Cez rok v kruhu prednášky držali Demeter Gyurčanský 1 ráz, Ján Czvincsek 1 ráz a Štefan Benyács 5 rázy.

Sv. Missie budú sa v Kysúc-Novom meste (trenčianská st.) ešte tohoto roku v jaseňi vydržiavať, tak to p. Ján Pósta farár pred deputáciou veriacích z celej farnosti dňa 21-ho apríla slávnostne prisľúbil. — Budiž chvála a uznanie jemu za to, že farníkov svojích túto dávnu všeobecnú prosbu vyslyšal. — Hľa príklad mnohým k nasledovaniu!

Processia ku Veľkému-Svätému-Krížu

pôjde 7-ho mája b. r. z kostola veb. pánov Františkánov v Budapešti pod vedením vel. p. pátra Ireneá; spevárom bude Jozef Pész. 7-ho mája ráno o pol šiestej hodine bude sv. omša, po ktorej sa vo meno Božie pohneme na pút. Nábožní veriaci sa úctive povolávajú, aby účasť vzali na tomto púte.

S úctou

Jozef Pész.

Podakovanie.

My dolu podpísaní predstavení obce Lessnitz (spišská stol.), za svätú a milú povinnosť si pokladáme: Preveleb. pánu Jakubovi Bohynskému, veľazaslúžilému kat. farárovi staro-vevskému (Szepes-Ófalu) týmito riadkami verejné vďaky vzdať za veľkodušný milodar 325 zl. r. č. t. j. tri sto dvadsať päť zlatých r. č. v prospech nášého chudobného chrámu božieho obetovaný. Čo svojého bývalého pána farára neprestali sme nikdy si Ho vysoko vážiť a žehnať za Jeho blahodárne, časný i večný náš blahobyť napomáhajúce pastierske účinkovanie medzi námi; veľkodušný však tento milodar Jeho povďačnosť srdce našich nekonečne zväčšuje a bezžisnú lásku Jeho šlachetného srdca k nám na veky ohlašovať bude.

Lessnitz, 15-ho apríla 1896.

Jozef Kaczvinszky, správca fary, Ján Bartkovszky, rychtár, Michal Smetana, Simon Kohút a Román Jurkovsky prisázníci.

HOSPODÁRSTVO.

Položenie roľníkov v Uhorsku.

(Dokončenie článku v 15. čísle).

Hľa takto uctieva prácu roľnícku a stav sedliacky veľký cisár ohromnej ríše čínskej! A u nás? Ničerný holobrások, darmožráč, postavač posmech kydá na tých, ktorí v potu tváre, mozolnými rukami chystajú mu žranicu. Sedliactvo od jakživa bolo u nás v opovrzení. Jarmo pánštiny tlačilo ubohého sedliaka za tisícročie. S uvedením ústavného života, — po vyhlásení rovnosti, slobody, bratešstva — snáď postúpil stav roľnícky do väčšej úcty? Sedliacke groše, sedliackí parobci, to tovar vítaný, víaný vláde, vítaný každému, no nadovšetko židovstvu. Praf, vojac, mozoluj sedliaku, to je udeľ tvoj! Keď ťa potrebujú liberálcí ku voľbám, dostaneš tej „besnice“ pán veľkomožný potlapkajú ťa, ba nadajú ti niekedy i do pánov bratov. Po voľbách však dymom smrdíš tým veľkomožným.

Ubohého sedliaka slovenského znevažuje odrodilý smačoronštený meštiak, a len tenkrát zná sa s ním vľúdne rozprávať, keď chce od neho lacno veci zakúpiť. Tento spôsob zaobchodenia so sedliakom dávno užívajú podvodní židovskí krčmári. Lichotivými slovami vábiť, slabosť ľudu roľníckeho vykoristiť znamenite vedia tieto pijavice dedín slovenských.

Roľníkov slovenských znevažuje najviac úradníctvo; ono ho urobilo nemým! Roľník slovenský nesmie predstúpiť pred úrad s rečou svojou! Tu je on „buta tót“ Slovenskému ľudu roľníckemu nedovoľujú úrady poradiť sa; blahoplodné spolky zakládať prekažajú mu!

A to surové, hovädské zachádzanie s roľníckym ľuďom našim na železničách či nevyľúdi z útrov citlivého človeka takýto ston a výkrik: príjď k nám kráľovstvo čínske?

Tot nedávno zmačarisovaný holomok železničný, ženu sedliacku, vyprovádzavšiu muža svojho na železnicu, tak bušil a odsotil, že sa nebezpečne na kolajnici poranila; a vrchnosť nie toho lotra, ale muža, ktorý si zastal ženu svoju, dala žandarmi lapiť, a tak mu cestu a živnosť jeho prekazila. Žid vysadne do vozoňa s ťažkými kuframi a za to nehne sa mu vlas na jeho neraz všivavej hlave. Ubohý sedliak slovenský vstúpiť chce do vozoňa s kapsou; ale surovec železničný vycytí mu ju z ruky, praští o zem tak, že nakúpené za ťažko zarobené peniaze veci, ktorými sa chcel ubohéj rodinke svojej zavdačiť, podrúzgaly sa.

S uboleným srdcom dotknúť sa musím i kňazstva, ktoré tiež nesie vinu toho, že je roľnícky ľud v takom unižení, ba povedzme zrovna: v otroctve. Prevrátená zásada: „čím je ľud hlúpejší, tým je poslušnejší“ panovala od starodávna aj u väčšiny kňazstva: ono jako prvý stav (predtým!) v krajine sdrúžovalo sa so zemianstvom — odvekým nepriateľom sedliactva; a preto i ono pohrdlivo zachádzalo s ním. Telesná práca považovaná bola za vec človeka učeného znevažujúcu. Strýk a predchodca môj na fare, keď pre chudobu svoju sám si rúbával drevo v pitvore, dal zavreť faru, postavil na stráž dievča, aby ho vraj niekto nepomlúval a nezaňbil. Natoľko bol slovenský sedliak unižovaný, že mu jeho vlastný, ale odrodilý, kňaz neprial užívať svojskej abecedy. Litera „y“ bola mu doprosta konfiškovaná. Ipsylon vraj nepatrí sedliakovi, ale len zemianovi. Keď si však slovenský človek dovolil vzdor tomu užívať v písme literu „y“, hneď bol za to vyhlásený za pansláva. — Zriedkaví boli takí kňazi, ktorí sa zaujímali ľudu, ktorí bránili jeho práva, ktorí sa starali o jeho blahobyť; takito odrodilcami, ba i samou svetskou a nezriedka i cirkevnou vrchnosťou boli prenasledovaní, z panslavizmu a z vlastizrady obviňovaní.

Kňazom premnohým bol ľud len stádom, ovcami, na strihanie a dojenie určenými.

Neni divu, že „ľudová strana“ tak pomaly sa zmáha; veď i teraz jesto veľa takých kňazov, ktorí nedržia farníkov svojích za hodných, žeby sa k nim snížili, s nimi obcovali. Karty hrať s páni liberálcami, ba i so židmi, — hostinky s nimi vystrájať, — za nich sa zaujímať, k nandátom vyslanským, k výborníctvu stoličnému im dopomáhať: to prinesie červený pás, mucet, infulu, kanoniu, ba i biskupstvo! Týchto heslom je: „Odi profanum vulgus et arceo“ t. j. nenávidím ľud, a odstrukujem ho. Veru odstrčený si ľudu môj roľnícky ešte na mnohých miestach; znevažuje ta — Bohužial! — i ten, ktorý by ta mal vrúčne milovať.

ODKAZY REDAKCIE.

G. Obidva vaše dopisy sú výborné; uverejníme ich, len prosíme o trpezlivosť; do 3.-ho apríla 1896. ste dlžní 5 zlatých.

t—i. Vaše práce sme dostali, lenže prv ich náležite musíme opraviť, až potom ich uverejníme.

Lom. O. R. Prijmite náš úprimný súcit, a srdečný pozdrav. Vaše články sme dostali; snáď bude treba v nich niečo premeniť; ten posledný ešte sme nemali času prečítať; na ten, až neskoršie môžeme našu kritiku povedať.

Zamarovce. J. S. Pravdu máte, len sa tak držte i na budúco a nebojte sa nič.

Hornia-Lehota. Š. P. Váš list, keď i nie celý, svojím časom, upotrebíme.

Sedliacka-Dubová. J. O. Srdečný pozdrav; vašej žiadosti v budúcom čísle vyhovieme, lebo toto už zaplnené bolo.

Chlebnice. Vrkolak. Váš list sme dostali; a jestli je v ňom niečo súceho, to použijeme.

Lamač. J. K. Vašej žiadosti v budúcom čísle zadosť učiníme.

Veselé. E. Cz. Detto.

Suja. M. U. V budúcom čísle, keď i nie tak, jako Vy chcete, predsa vašej žiadosti zadosť učiníme.

Ostrihom. Rapotáč. Dostali sme. Upotrebíme ho.

Ostrihom. J. Liskovec. Detto.

Soločnica. J. V. Váš výborný dopis upotrebíme.

Pozsony-Besztercze. J. Zs. Na váš list v budúcom čísle prideme.

Dohnana. J. G. T. Váš list príde v budúcom čísle.

Hutty. J. K. Ešte prideme na váš nám zaslaný list.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je neuvávanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat' u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťari väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

„Obzor“ časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. K dostaniu u *Karola Salva* v Ružomberku. Predplatná cena na celý rok 1 zl.

Ako založíme „gazdovsko-potravný a úverný spolok?“ Sostavil *Andrej Hlinka*, farár sliacanský, predseda trojsliacanského gazdovsko-potravného a úverného spolku.

„Svätodúšky.“ Z nemeckého svobodne preložila *Maria Hoiby*. Slovenčina.

„Dom a Škola.“ Dobrá kresťanská výchova musí byť všetkých nás prvou starostou. Preto aj prostriedkov k dobrej výchove musíme hľadať. Jedným z takých prostriedkov je dobrý vychovateľský časopis. Jediný náš vychovateľský mesačník „Dom a Škola“ prináša zvlášte v poslednej dobe články rozmanité a výborné, preto ju všetkým pp. farárom, pp. učiteľom aj rodinám odporúčame. Zvedeli sme, že najme katolícke učiteľstvo časopis ten málo odoberá; pokiaľ „Dom a Škola“ je vedená duchom kresťanským — a to zaiste je — a pokiaľ neobráža našu cirkev katolícku — a to dosiaľ neurobila — potiaľ nenie príčina, aby ju katolícke učiteľstvo neodoberalo. Nesmieme dopustiť, aby sa z dačoho mohlo zatvárať, že katolícky učiteľ je menej vzdelaný a pre školu

menej zaujatý. „Dom a Škola“ stojí roč. 2 zl. 50 kr., za pol roku 1 zl. 25 kr. a možno ju objednať s adresou: „Dom a Škola“ v Ružomberku, lipťovská stolica.

Novinky žartovné „Herko Páter“ rečené vrele odporúčama slovenskému ľudu, vychádzajú ony každý týždeň, a stoja ročite len 2 zl. Redakcia „Herko Pátra,“ Budapešť IV. Zsibbárus ulica 7.

„Kto má pravdu,“ sošit.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.70—7.05 zl. Raž 6.25—6.40 zl. Jačmeň na krm 4.50—4.70 zl. do pálenie 5.10—5.70 zl. na várku 0.00—0.00. Oves: 6.15—6.50. Kukurica: 4.05—4.10. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 9.00—10.00. Kopopné semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fixuľa 8.00—8.50; tmavá 8.50—9.50 okruhlá: 8.00—8.50, tarkavá 0.00—8.00 Šošovica 8.00—12. Hrach 8.50—9.50. Čistý 00.00—12.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—00. Burgyňa 0.00—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrzelem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.25—2.80. Slama. Na postielanie: 1.00—1.20. Žup 2.00—2.20.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 68 hospodárskych volov; 150 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 75—145 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1886 kusov oviec. Ceny: 14—16. zl. za páru, a 12—13.50 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogramm 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 43—48. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 45.50—49., udená 00—00.00 zl.

9. Remeň od 10—14 kl. tercy 140—145.

10. Kraviny vrázkované 170—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné ——— fažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 165—175 prsné listy 165—175.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Veľbným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtitky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hred sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

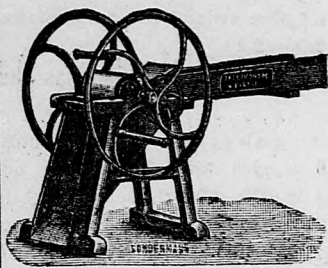
S úctou prosíme veľbných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtitky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

MICHAL TRESKOŇ**V NAGY-BITTS E, (TRENCSÉN MEGYE)**

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča p. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsevačky, srotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluchy a brány, amer. hrable mašiny na lámanie strojovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Najlepší úhonejšia kosa hospodárov.

„Hromovej kosa“

rozposielanie

sa započne 15. apríla.

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhy
cena	1-10	1-15	1-20	1-30

Jedon pár kosovej nákovy skladivom I zl. 10 kr.

Jedine moje hromové kosa zodpovedajú požiadavkám hospodárov, zvlášte skrze to, že ony majú mocné hrdlo, tenkú a ľahkú čepeľ a sú sriadené pre obyčajného kosca, aby sa nemusely dať kováčovi na hrdle ťahať, skrze čo zadok kosa obyčajne zmäkne.

Hromovú kosu nakovanú sám vyprobujem, a 10 kusov s doberkou po pošte posielam franko; ktorá by sa nešíkla, na moje útraty sa mi môže naspiak poslať k zameneniu.

S úctou

VIOSZ ELEMÉR.

gazd. gépek gyári raktára és a „Villám kassa“ egyedüli szállítója.
Dovecsér (Veszprém m.)

Dovčul je 40,000 kusov v obchode.

Kdo objedná 20 kusov, jednu zdarma dostane.

Splácováce

zástavné (nemovité) pôžičky

na majetky, domy, pozemky, dielne,

na kratší alebo dlhší čas, skrze ústav nevypovedateľne, pod najvýhodnejšími podmienkami, taktiež

poverenia na tržnici

(prípadne i bez pokrytia hotovosti)

ďalej kúpu, predaj, čaru, prenájem, jako tiež osobný uver odporúča: **vydavateľstvo****„AGRARIA“**

(Hlavné zastupiteľstvo hollandskej úverkovej banky)

BUDAPEŠŤ, Kerepeši-út číslo 73.**Lurdská voda**zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k dostaniu — **jedine** —**u Gustáva Stampfl,**

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čís. 28.

Gena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr.**Kelnerka!**

Dobrych mravov r. kat. dievča slovensky rozprávajúce môže sa hneď prihlásiť u

Pavla Galvánek

hostinského v Kysúc-Novommeste. (Trenčanská stol.)

TLAČIAREŇ**„SVÄTEHO GERHARDA“**

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

O cimbale,

husliach, fujare, citare, intone, arstone, harmonike a o všeliakých mechanických hudbných dielach, o klavire atď. zvučných nástrojoch a ich potrebnostiach pošlem cenník. — V mojom vydavateľstve vyšly: Cimbalová škola, písal: I. Kullifay arcikniežatska učiteľka muziky. Obsahuje 94 piesne a mnohé nauky, cena 3 zl. 50 kr. Časopis pre hrajúcich na cimbale, rediguje Árpád Késmárky. Predplatná cena na jeden rok 4 zl. 80 kr. Vychádza za 14 dní raz so 4-6 kusmi. — Maďarská fujarová škola. Cena 1 zl. — Napravujú sa všeliake zvučné nástroje.

STEFAN HOVRÁTH,

dvorný doväzateľ Jeho cis. a kr. Výsosti arcikniežata Jozefa.

Budapešť, Erzsébet-körut 2. a Kerepešská-cesta č. 46.